

DAMES IN DE SNEEUW

MARY DORNA
DAMES IN DE SNEEUW

TERHORST
1984

IN die catalogus stond: DAMES IN DE SNEEUW. Misschien bestonden er in de tijd van Breitner nog 'dames'. Maar die beide vrouwen waren niet dat wat men zich gewoonlijk onder dames voorstelt.

Overigens, het begrip dame is verouderd - Couperus maakte van Eline Vere een soort dame. Bedoelde dames van Breitner leken niet op Eline Vere. Ze waren meer aan jenever gewend dan aan morfine. Dames gingen niet wandelen in moddersneeuw, die zaten knus bij een theelichtje en een knapperend haardvuur.

Er was een grauwe, dreigende lucht, een onheilslucht. De 'dames' waren: een lange zure, die toch een zekere chic bezat en er nogal canailleus uitzag. In haar kielzog voerde ze een opgewekte dikzak mee. Die was noch canailleus, noch chic. Ze vond alles al lang best, wanneer er maar een manspersoon met gevulde portefeuille haar gezelschap voor lief nam.

Ze moesten huur betalen, drank en eigenlijk alles waar een zogenaamde echte dame zich geen kopzorg voor behoefde te maken. (Wat is eigenlijk een dame?)

De echte dames waren getrouwd met beursmannen, burgemeesters of hotelhouders (deftige hotelhouders, spreekt vanzelf), kamerleden, hooggeplaatste beroepsmilitairen en o. w.'ers.

Ze hadden op die tentoonstelling latjes om de schilderijen gemaakt voor een harmonieus geheel. Die houtjes kwamen een dertig of veertig jaar geleden in de mode. Hoewel ik veronderstel dat Breitner wel wist wat voor lijsten zijn schilderijen nodig hadden—hij schilderde zelfs zijn doeken in bepaalde, door hem gekozen lijsten. Een man met een hoogmoedig gelaat, enigszins geloken ogen, echte schildersogen.

Ik vond het niet prettig dat mijn Breitner ineens zo klein was geworden wat formaat betreft, met die houtjes erom. Ik vond het ontluisterd. Maar och, alles gaat voorbij—de houtjes, het hele leven. Een zekere krant, een tamelijk ordinair krantje, gaf zijn abonnees gratis toegang om naar dat museum te gaan. Vroeger, jarenlang, wist het 'publiek' niet eens wie Breitner was, maar nu kwamen ze in drommen.

Zo'n zondag is voor de meeste mensen een ver-

velende dag. Ze werken zo graag, die lui, ze zijn gek op werken en dan ineens zondag, niets te werken—radio, televisie, het witte wasmiddel, de koelkasten, de auto's op alles zijn ze uitgekeken. Blijft de Kerk. Waar zijn de priesters, dominees of humanisten die meeslepend een thema kunnen behandelen? Wel slepend.

Of Breitner ooit in een kerk is geweest? Breitners zondagen waren precies als de andere dagen—schilderen, tekenen. Sleperspaarden, die wel het begrip meeslepend vertegenwoordigen, de meiden op bruggen in wind en weer.

Wat zagen die meiden er trots en mooi uit. Hoe fier stonden hun hoofden op brede schouders. En de 'boeien' met hun gevouwen witte mutsen en blanke schorten—de bloedkoralen om hun rechte nekken.

Wat is alles lelijk geworden. Nu dragen diezelfde meiden, pardon dametjes modinette - kleren van c & a en soms dingen die ze uit Parijs of Brussel meebrachten. Iedereen reist, dat is wel goed, maar wanneer je vraagt, hoe was het, zeggen ze, fijn hoor—dat was alles af, met die bussen.

Ik zie ze nog dansen, de jakkenmeiden en koffiepaksters bij een draaiorgel.

Het is niet waar dat de herinnering en het verleden alles mooier en beter doen lijken.

Ik vind de mooie molen geen aardig lied en geef mij maar Amsterdam—nou Amsterdam is mooi gebleven, maar dat lied is stompzinnig. Het is alles lang voorbij—en ik ondervind het nog of het gisteren gebeurde. Het was Leven—tegenwoordig komt alles uit blik en de mensen zijn uit een soort plastic gemaakt—helder, praktisch en vervelend.

De kogelflesjes, de toverballen en de aapjeskoetsiers zijn verdwenen. De hemel, de wolken, de storm, de regenvlagen, de sneeuw zijn nog als vroeger. En ook de katten. Die ruiken naar bitter bont en viooltjes. Dat kan men van de meeste mensen niet zeggen. Alles gaat voorbij. Maar er zullen katten zijn en ik krijg mijn schilderij terug met de goede lijst erom. Dames in de sneeuw—de meisjes van plezier die erop uitgaan. Door wind en weer.

Colofon

Dames in de sneeuw verscheen eerder in BARBARBER 84 (april 1971). De tekst van deze uitgave werd door Ser J. L. Prop gezet uit de Baskerville en gedrukt op Zerkall-Bütten. De oplage van honderd exemplaren kwam gereed in maart 1984. Dit is nummer **68**

